

FAQ Vleermuisprotocol 2021

versie 31 dec 2020

Migratie ruige Dwergvleermuizen

1. Vraag:

Het onderzoek naar de aanwezigheid van migratieroutes van Ruige Dwergvleermuizen in het nieuwe protocol is geen adequate aanpak om de aanwezigheid/afwezigheid van migratieroutes te onderzoeken, omdat:

- De genoemde periodes niet kloppen; voorjaartrek vindt plaats tussen eind maart en begin juni, en najaarstrek tussen half aug tot eind okt (soms tot in nov).
- 1x week monitoren niet volstaat: migratie is sterk gepiekt en hierdoor kun je gemakkelijk migratie-activiteit missen als je maar 1x week monitort.
- Een stationaire batdetector niet de manier is om migratie-activiteit te onderzoeken: hoger vliegende dieren worden gemist, vliegrichting kan niet worden bepaald en je kunt niet/nauwelijks onderscheid maken tussen migratie-activiteit en foerageeractiviteit. De aanwezigheid van migratieroutes kun je mijns inziens maar op twee manier onderzoeken: 1) telemetrie ,of 2) combinatie thermische camera, batdetector en waarnemer.

Antwoord:

Het protocol is een gerichte steekproef om aantonen/dan wel uitsluiten van de aanwezigheid van soort-functie-combinaties (SFC's) en niet om (fundamenteel) onderzoek naar dynamiek in optreden en activiteitsniveau van SFC's in ruimte en tijd. Migratie (van alle soorten) speelt op het schaalniveau waar het protocol vooral wordt toegepast niet altijd een rol. Voor de doelstelling van het protocol en het schaalniveau van ingrepen, zoals ook verwoord in het protocol ("De reikwijdte van het protocol is afgestemd op het vaststellen van gebiedsfuncties voor het aanvragen van ontheffingen voor de Wet natuurbescherming") is de omschreven onderzoeksmethode, gezien de huidige stand van de kennis, voldoende adequaat.

Voor de evaluatie van het protocol is verdere ontwikkeling en interpretatie van kennis over migratie nodig.

Perioden: de periodes zijn een steekproef. Beschikbare data zijn moeilijk te interpreteren; wat is de representativiteit van onze data van bijvoorbeeld de kasten van Peter Twisk voor de activiteit op land? Wat is de representativiteit van de data van dieren op zee voor de activiteit op land? Die vragen zullen in het kader van de evaluatie beantwoord moeten worden.

Frequentie: er is inderdaad een trefkans-issue, o.a. door het gepiekt optreden van migratie. Het gaat in het protocol niet om meten van de activiteit in tijd en ruimte, maar om een steekproef die op een kleine schaal het acceptabel aantonen dan wel uitsluiten van de SFC mogelijk maakt. We moeten willen weten of onze steekproef het gewenste resultaat levert.

Stationaire batdetector: de doelstelling van het protocol is een lokale steekproef voor het aantonen van afwezigheid/afwezigheid. Telemetrie en een combinatie thermische camera, batdetector en waarnemer zijn zinvol voor het in kaart brengen van migratieroutes op een hoger schaalniveau door beweging, richting en gedrag vast te stellen Een automatisch registrerende detector is er voor aantonen dat er iets gebeurd in die periode op het kleinere schaalniveau – van bv. een rij populieren - en voor determinatie van soort.

2. Vraag:

Bij ruige dwergvleermuis staat dat je een ronde rond middernacht moet uitvoeren in de paarperiode. Maar wat is rond middernacht. Als je van 22.00-24.00 een ronde uitvoert, is dit dan ook rond middernacht? Of tussen 00.00-02.00?

Antwoord:

Die opmerking is er in gekomen omdat veel bureaus exact een uur na zononder starten en soms al weer vrij snel weg zijn. Van ruige dwerg is statistisch aangetoond dat deze later in de nacht begint te roepen en rond middernacht het meest actief is.

Er is dus geen vaste start en eindtijd. Als je er in ieder geval maar rond middernacht bent.

3. Vraag:

Kan ik iets meer informatie krijgen over “migratieonderzoek voor de ruige dwergvleermuis”. Betekent dit migratieonderzoek dat bij alle te kappen bomenrijen 2x10 weken (voor- en najaar) elke week een detector moet worden ophangen? Of lees ik het verkeerd? Zo niet; kan ik bepaalde bomenlanen uitsluiten om bepaalde factoren / locaties? Bv Gaat het alleen om buitengebied? Is er een minimale lengte van bomenrij waarbij dit moet?

Antwoord:

Of er onderzoek naar migratieroutes nodig is, moet een ter zake kundige ecooloog in het veld beoordelen. Het e.e.a. hangt af van de juridisch-ecologische soort-functie-combinaties (SFC's). Het protocol geeft alleen een onderzoeksinspanning weer, en is geen kennisdocument voor soorten en functies.

Het klopt inderdaad dat meerdere weken achtereenvolgend één keer per week op een locatie een detector opgehangen moet worden.

Vraag:

Is regulier onderzoek met batdetector en opname apparatuur ook mogelijk als alternatief voor de batlogger.

Antwoord:

Beargumenteerd afwijken van de beschreven methode is altijd mogelijk, zeker als dit gelijke resultaten oplevert. Het leek ons als Vakberaad arbotechnisch niet wenselijk personeel een hele nacht op één locatie te laten staan.

Migratie ruige Dwergvleermuizen en meervleermuizen

4. Vraag:

Er is een nieuw kopje toegevoegd, namelijk ‘Migratieroute’. Op tabblad 2 lezen we ‘Migratieroute: Een vaste route van zomerleefgebied naar winterverblijfplaats of winterleefgebied en visa versa.’

Worden hiermee ook de vliegroutes in de stad bedoeld? Betekent dat dat er bij onderzoek altijd het onderdeel migratieroute toegevoegd moet worden wanneer er ruige dwerg en meervleermuizen in een gebied verwacht worden? De onderzoeksperiodes komen niet (geheel) overeen met de onderzoeksperiode van andere functionaliteiten en zijn daarom niet standaard gedekt.

Daarbij staat bij ‘aantal & duur veldbezoeken’ ‘1x per week in de periode’, hoeveel bezoeken zijn er in totaal nodig (aangezien er staat dat er 5 tot 8 dagen tussen de veldbezoeken moet zitten)?

Antwoord:

Vliegroutes vormen een andere functie dan migratieroutes. Ze kunnen natuurlijk wel overlappen. Onder migratieroutes verstaan we in dit geval de vaste trekroutes die een soort gebruikt tussen verschillende functies, zoals een trekroute van het zomernetwerk, naar een winterverblijf/netwerk. Vliegroutes kunnen door of over een stad lopen.

Of er sprake is van een mogelijke migratieroute dient door een ter zake kundige ecooloog te worden beoordeeld.

Paarverblijven ruige dwergvleermuizen

5. Vraag:

Ik heb een vraag over het paarverblijven onderzoek van de ruige dwergvleermuis. Er wordt namelijk geschreven dat er “minimaal 1 ronde **rond** middernacht” gelopen moet worden. Is de starttijd van middernacht een harde starttijd? Of komt het niet zo nauw en is van 11 tot 01 ook voldoende?

Antwoord:

Die opmerking is er in gekomen omdat veel bureaus exact een uur na zonsondergang starten en soms al weer vrij snel weg zijn. Van ruige dwerg is statistisch aangetoond dat deze later in de nacht begint te roepen en rond middernacht het meest actief is.

Er is dus geen vaste start en eindtijd. Als je er in ieder geval maar rond middernacht bent.

6. Vraag:

Bij de ruige dwergvleermuis is de volgende tekst gewijzigd bij paarverblijf- & zwermplaats: vanaf (0 min) 60 min na en minimaal 1 ronde rond middernacht. Alleen is de term ‘*rond middernacht*’ niet helder. Kan hier niet een exacte definitie van tijden worden weergegeven zoals in alle andere gevallen? Bijvoorbeeld, is van 22:05 – 00:05 ook goed of wordt eerder 23:00 – 01:00 bedoeld?

Antwoord:

Die opmerking is er in gekomen omdat veel bureaus exact een uur na zononder starten en soms al weer vrij snel weg zijn. Van ruige dwerg is statistisch aangetoond dat deze later in de nacht begint te roepen en rond middernacht het meest actief is.

Er is dus geen vaste start en eindtijd. Als je er in ieder geval maar rond middernacht bent.

Paaronderzoek meervleermuizen

7. Vraag:

Bij meervleermuis is de inspanning van het paaronderzoek van 2 x 2 uur naar 2 x 3 uur gegaan. Peter Twisk had deze wijziging niet langs zien komen. De referentie naar 'Nieuwsbrief Nummer 50 Jaargang 18 (2006) Nummer 1' lijkt niet te kloppen want hierin vindt ik geen achtergrondinformatie die naar het paargedrag van meervleermuis verwijst. Dus de vraag is of hier een fout in is geslopen, bijvoorbeeld dat het oude onderzoeksvenster van 00:00 - 03:00 uur ook is aangezien als verplichte onderzoeksinspanning.

Antwoord:

De drie uur zijn in het protocol gehouden omdat er een groot verschil is in uitvliegtijd tussen vrouwen (vroeg uitvliegen) en mannen (laat uitvliegen). Met drie uur dek je beide functies. Omdat paarzwermen bij meervleermuizen niet echt bekend is, is het belangrijk om te concentreren op de verschillende typen verblijfplaatsen.

8. Vraag:

De starttijd van het paaronderzoek naar meervleermuis is ook gewijzigd van 00:00 - 03:00 uur naar 'verplicht tot zonsopgang bij ochtendonderzoek'. Hier is de vraag of er een referentie is naar de wetenschappelijke basis hierachter want dit is een compleet ander tijdsvenster. Feitelijk wordt er ook aangegeven dat we in het verleden het onderzoek verkeerd hebben uitgevoerd.

Antwoord:

De definitieve publicatie van het onderzoek dat hieraan ten grondslag ligt, komt op termijn beschikbaar.

9. Vraag:

Waarom is het zoeken naar paarplaatsen van meervleermuizen naar 3 uur gegaan? Wat moet ik meer doen van voorheen?

Antwoord:

De drie uur zijn in het protocol gehouden omdat er een groot verschil is in uitvliegtijd tussen vrouwen (vroeg uitvliegen) en mannen (laat uitvliegen). Met drie uur dek je beide functies. Omdat paarzwermen bij meervleermuizen niet echt bekend is, is het belangrijk om te concentreren op de verschillende typen verblijfplaatsen.

Info: secretariaat@netwerkgroenebureaus.nl.